

T.C.
BAŞBAKANLIK
İnsan Hakları Başkanlığı

Sayı : B.02.0.İHB.568.04/128
Konu : Kurulların Nezarethane Ziyaretleri

28/01/2008

MERSİN VALİLİĞİNE
(İl İnsan Hakları Kurulu Başkanlığı)

İlgi: 01.08.2006 tarihli ve B.02.0.İHB.568.04/1279 sayılı yazımız.

İlgi yazımızla, Kurulların nezarethanelere ziyaretler gerçekleştirmeleri, elde edilen bulguları ve tavsiyeleri içeren ziyaret sonuçlarını Başkanlığımıza iletmeleri istenmiştir. Ancak konuyla ilgili olarak; birçok Kurulun ilgi yazımız ekindeki karakol ve nezarethane ziyaret formunu doldurmakla yetinerek ziyaretlerine ilişkin özet bilgilere ve bu kapsamda tespit ve tavsiyelere yer vermedikleri görülmüştür. Bahsekonu ziyaretler ile ilgili aşağıdaki hususlara özen gösterilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

23 Kasım 2003 tarihli ve 25298 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik” gereği, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları; toplumda ve kamu görevlilerinde insan hakları bilincini geliştirmek, insan haklarını korumak, ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak, insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının önündeki engeller ile hak ihlallerine yol açan sosyal, siyasi, hukuki ve idari nedenleri incelemek, araştırmak ve bunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunmakla görevlidirler.

Söz konusu kurullar, yalnızca insan hakları ihlal iddiaları üzerine harekete geçen birimler olmayıp; aynı zamanda bir “önleyici mekanizma” olarak ihlallerin gerçekleşmemesi için faaliyette bulunmak üzere oluşturulmuşlardır/Kurullar, anılan Yönetmeliğin 12 nci maddesinin aşağıdaki fıkraları uyarınca şu hususları yerine getirmekle görevli ve yetkilidirler:

- f) İnsan hakları uygulamalarını yerinde görmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlara ziyaretler gerçekleştirmek,
- g) İnsan hakları uygulamalarının teşvik edilmesi amacıyla örnek kurum ve kuruluşlar ile kamu görevlilerinin tespit edilerek ödüllendirilmesini sağlamak,
- h) Karakol ve nezarethane denetleme formlarını inceleyerek varsa aksaklıkların giderilmesi hususunda ilgililere tavsiyelerde bulunmak,
- i) Nezarethane koşullarının iyileştirilmesi ve ilgili mevzuata uygun hale getirilmesi hususunda tavsiyelerde bulunmak,
- j) Sanık haklarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaya yönelik araştırma ve inceleme yapmak”.

Ülkemizin de taraf olduğu, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 11. maddesinde; “taraf devletlerin, herhangi bir şekilde gözaltına alınan kişilerin tabi tutulacağı uygulamaları, sistematik şekilde gözden geçireceği” hükme bağlanmıştır.

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları’nın polis ve jandarma karakollarında bulunan nezarethaneleri ziyaret ederek, nezarethanelerin fiziki şartlarının iyileştirilmesi hususunda tavsiyede

bulunmaları, şüpheli ve sanık hakları ile ilgili uygulamaları yerinde görmeleri, bu alanda önemli bir boşluğu dolduracaktır. Bu ziyaretler, işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda önemli bir rahatlama getirecektir. Özellikle, baro ve tabipler odası gibi, sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin nezarethaneleri ziyaret eden komisyonda yer almasının, heyetlerin bağımsızlığı konusunda önemli bir argüman olacağı değerlendirilmektedir.

Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği hükümlerine göre; yakalanan ve gözaltına alınan kişilerin "Cumhuriyet Savcılığına bildirilmesi, nezarethane kayıt defterinin sağlıklı tutulması, avukat taleplerinin 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre yerine getirilmesi, küçüklerin ifadelerinin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından alınması" gibi hususlara özellikle dikkat edilmesi, uygulamaların yerindeliğinin izlenmesi gayet önemli olduğundan söz konusu ziyaretler ihmal edilmemelidir.

Yapılacak ziyaretlerle ilgili:

- 1- Ziyaretleri gerçekleştirecek en az 3 kişilik bir komisyon oluşturulması, raporun komisyon üyeleri tarafından imzalanması ve bu komisyonda olabiliyorsa sivil üyelerin de bulunması,
- 2- Ziyaretlerin her ay ve mümkün olduğunca habersiz gerçekleştirilmesi,
- 3- Ziyaretlerde kullanılan "İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulu Karakol ve Nezarethane Ziyaret Formları"nın Başkanlığımıza gönderilmemesi, fakat hazırlanacak raporun ekte yer alan tabloya uygun bir şekilde özet rapor halinde hazırlanması,
- 4- İlçelerin ayrı ayrı değil il raporundaki tek tablo içinde gösterilmesi,
- 5- Tespit edilen eksikliklerle ilgili yapılması gereken işlemlerin kurul tarafından takip edilmesi ve sözkonusu işlemler gerçekleşmemiş ise bu durumun Başkanlığımıza bildirilmesi,

hususlarına özen gösterilmelidir.

Kurulların nezarethanelere her ay haberli ve habersiz ziyaretler gerçekleştirmesi, ziyaretlerin yerini, tarihini, haberli mi habersiz mi olduğunu, elde edilen bulguları, tavsiyeleri ve bu tavsiyeler doğrultusunda gerçekleştirilen işlemleri de içeren ziyaret sonuçlarının, rapor haline getirilerek üç ayda bir Başkanlığımıza gönderilmesi hususunda gereğini rica ederim.

5878
31 Ocak 2009
Vali

Prof. Dr. Hasan T. FENDOĞLU
Başbakan a.
Başkan

EK:

1- Karakol ve Nezarethane Ziyaret Raporu Örneği

DAĞITIM

Gereği:

-Valiliklere (İl İnsan Hakları Kurulu Başkanlığı)

Bilgi:

-İçişleri Bakanlığına (Strateji
Geliştirme Başkanlığı)

İL VE İLÇE İNSAN HAKLARI KURULU
KARAKOL VE NEZARETHANE ZİYARET RAPORU
(ÖRNEK RAPOR)

İL :
TARİH:

Ziyaret Eden Birim	Ziyaret Edilen Birim	Denetim Tarihi	Haberli Habersiz	Tespit ve Tavsiyeler	Gerçekleştirilen İşlemler
..... İl Kurulu	... Jandarma Karakolu	21.01.2008	Haberli	Bina 2.5x3.30m2-2.80m yüksekliğinde Nezarethaneye 12 yaşından küçük çocuk alamıyor. İfade alma odası bulunmamaktadır.	İfade alma odası temin edilmiştir.
..... İl Kurulu	... Jandarma Karakolu	18.02.2008	Habersiz	Bina 5x2.5 m2-3m yüksekliğinde- Müdafî ile görüşme ve ifade alma idari büroda yapılıyor. Yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yeri bulunmamaktadır.	Eksikliğin giderilmesi için kuruma yazı yazıldı.
..... İl Kurulu	... Polis Karakolu	24.03.2008	Habersiz	Müdafî ile görüşme idari otda yapıyor. Çocuklar ile yetişkinler farklı odalarda tutulmamaktadır.	Eksikliğin giderilmesi için kuruma yazı yazıldı.
..... İl Kurulu	İl Emniyet Müdürlüğü	24.03.2008	Haberli	3.67x4.20m2- 2.50m yüksekliğinde- idari büro ifade alma odası olarak kullanılıyor. Gözaltına alınan bir kişinin kaydına rastlanmamıştır.	Eksikliğin giderilmesi için kuruma yazı yazıldı.
..... İlçe Kurulu	İlçe Emniyet Müdürlüğü	25.01.2008	Habersiz	Müstakil tuvalet yok, banyo mevcut değil, temizlik ihtiyaçlarının giderilmesi için tedbir alınmamıştır. İfade normal odalarda alınıyor.	Müstakil tuvalet ve banyo yapılmıştır.
..... İlçe Kurulu	İlçe Jandarma Karakolu	28.02.2008	Haberli	Binanın fiziki şartları uygun değil. Yeterli doğal ışıklandırma ve havalandırma imkânı bulunmamaktadır.	Binanın fiziki şartları uygun hale getirilmiştir.
..... İlçe Kurulu	İlçe Emniyet Müdürlüğü	28.02.2008	Habersiz	Binanın fiziki şartları uygun değil. Nezarethane için deniz kanalizasyon borusu geçmektedir. Demir parmaklıklar yatay olarak yapılmıştır.	Eksikliğin giderilmesi için kuruma yazı yazıldı.
..... İlçe Kurulu	İlçe Emniyet Müdürlüğü	21.03.2008	Habersiz	Standartlara uygun bulunmuştur. Personelin titizlikle görev yaptığı tespit edilmiştir. Kayıtlar eksiksiz tutulmaktadır. Kitiap okuma imkânı sağlanmaktadır.	Örnek kurum olarak seçilmiş ve teşekkür yazısı gönderilmiştir.
..... İlçe Kurulu	... Polis Karakolu	15.03.2008	Habersiz	3.50x4.30m2- 2.70m yüksekliğinde- idari büro ifade alma odası olarak kullanılıyor. Yeterli battaniye bulunmamaktadır. Nezarethanede beşten fazla kişi tutulmaktadır.	Eksikliğin giderilmesi için kuruma yazı yazıldı.

Komisyon Üyesi
Unvanı
Adı ve Soyadı
İmza

Komisyon Üyesi
Unvanı
Adı ve Soyadı
İmza